

COMMISSIE VOOR DE VOLKSGEZONDHEID, HET LEEFMILIEU EN DE
MAATSCHAPPELIJKE HERNIEUWING

van

DINSDAG 24 APRIL 2018

Namiddag

Vraag van mevrouw Valerie Van Peel aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het beroepsgeheim van artsen" (nr. 23333)

Valerie Van Peel (N-VA): Mevrouw de minister, ook al is het al even geleden, het assisenproces van de diaken des doods zal iedereen nog wel iets zeggen. Dat gaf aanleiding tot interessante discussies, vooral over het beroepsgeheim, dat immers een belangrijk aspect in dat assisenproces was.

Wim De Troyer, een van de psychiaters die de man had gezien, bond de kat de bel aan. Na de biecht van de bewuste Ivo Poppe dat hij meer dan tien personen de dood had ingejaagd, was die tot het besluit gekomen de hulp van een collega in te roepen voor een tweede opinie. Nadien heeft hij in samenspraak met de Orde beslist de feiten aan te geven, ondanks het beroepsgeheim, waaraan psychiaters vanzelfsprekend gebonden zijn, wat dan resulteerde in het proces.

Mijns inziens en naar mijn persoonlijk aanvoelen hebben de psychiaters in kwestie heel correct gehandeld. Het is heel belangrijk te onderstrepen dat het beroepsgeheim een van de fundamenteën van een goede zorgverlening is. Ik wil daaraan ook niet raken. Zeker voor artsen en psychologen is dat van uiterst groot belang voor het uitbouwen van een veilige relatie.

Het beroepsgeheim is echter niet absoluut, wat ik in andere discussies ook al uittreuren heb moeten beargumenteren. Het is niet absoluut en is ook nooit absoluut geweest. Het heeft ook nooit die absolute bedoeling gehad.

Naar mijn inschatting waren de feiten in het betreffende geval dermate ernstig dat van een noodsituatie kon worden gesproken. De psychiater in kwestie heeft ook het nodige overleg gepleegd, vooraleer hij zijn beslissing heeft genomen.

Er was echter nog een psychiater vóór hem, die al van dezelfde feiten op de hoogte was, maar een geheel ander besluit had genomen. Hij was van oordeel en is dat vandaag nog steeds dat het beroepsgeheim in de zaak in kwestie niet had mogen worden doorbroken.

De huidige regels rond het beroepsgeheim zijn voldoende evenwichtig. Ik herhaal dat het beroepsgeheim niet absoluut is. In noodsituaties of wanneer er van minderjarige of kwetsbare volwassen slachtoffers sprake is, is er een specifiek spreekrecht. Dat is gemoduleerd, opdat ernstige schendingen van de fysieke integriteit niet geheim zouden blijven. Het komt erop neer dat in sommige situaties mag en in sommige situaties in principe zelfs moet worden gesproken.

Mevrouw de minister, acht u het, gelet op het debat naar aanleiding van de rechtspraak in het dossier – het interessantste in de kranten de daaropvolgende dagen waren inderdaad de debatten tussen de

verschillende psychiaters over het beroepsgeheim –, niet nuttig te overleggen met de Orde der Artsen over de eventuele opmaak van duidelijkere richtlijnen?

Ik heb immers de indruk dat sommige zorgverleners zich net iets te vaak beroepen op het beroepsgeheim om zichzelf te beschermen, en dus de verantwoordelijkheid, die zij maatschappelijk hebben, eigenlijk van zich afduwen.

Minister Maggie De Block: Mevrouw Van Peel, u zult mij willen excuseren dat ik niet inga op de specifieke casus, waarnaar u verwijst. Ik merk op dat het beroepsgeheim is opgenomen in artikel 458 van het Strafwetboek. Het beroepsgeheim is de hoeksteen van de vertrouwelijkheid van de therapeutische relatie tussen een verstrekker en een patiënt. Schending van het beroepsgeheim wordt gekwalificeerd als misdrijf, wat met zich meebrengt dat de regels hieromtrent de openbare orde raken. Dat neemt niet weg dat de principiële zwijgplicht ethische dilemma's kan veroorzaken bij beroepsbeoefenaars in de gezondheidszorg. Dat was al het geval in tal van andere gevallen, waar het ging om mishandeling van en geweld tegen onder andere kinderen.

U vraagt of de Orde van Artsen zich kan uitspreken over het beroepsgeheim van een beroepsgroep. De orde is tot nader bericht eigenlijk een tuchtcollege. Het lijkt dus geen taak voor de orde, gezien de eerder geformuleerde vaststelling dat het beroepsgeheim onderworpen is aan regels van openbare orde en bepalingen in het Strafwetboek.

Ik kan mij wel vinden in de stelling dat het beroepsgeheim niet als absoluut dient gekwalificeerd te worden. Het Hof van Cassatie heeft ter zake dan ook twee belangrijke arresten gevelde. Op 9 februari 1988 stelde het Hof van Cassatie dat artikel 458 geenszins kan worden ingeroepen om de dader van een misdrijf waarvan de patiënt het slachtoffer is, vrijuit te laten gaan. Dat lijkt me bij uw casus meer het geval te zijn geweest. In het arrest van 29 oktober 1991 stelde het hof ook uitdrukkelijk dat het medisch beroepsgeheim niet absoluut is. Er zijn dus juridische precedënten.

Ten slotte bestaat er ook rechtspraak met betrekking tot het afwenden van het medisch beroepsgeheim van zijn ware doel, dus de therapeutische relatie, ingeval de drager van het beroepsgeheim zich in een noodtoestand bevindt. Het komt mijn collega van Justitie toe om u verder toe te lichten of de bestaande jurisprudentie volstaat, dan wel of er een noodzaak is om bij wet formele uitzonderingen toe te staan. De beoefenaar zal zich desgevallend nooit op adviezen van de Orde van Artsen kunnen beroepen wanneer hij of zij het beroepsgeheim schendt.

Ofwel geeft de bestaande rechtspraak genoeg vrijheid aan de arts om zich van zijn beroepsgeheim te ontdoen in meerdere gevallen. Ofwel vindt men dat het beroepsgeheim te allen tijde moet worden bewaard.

Veel hangt af van de interpretatie door de arts zelf. Men leest dat soms door twee verschillende brillen. In het aangehaalde geval heeft de arts geoordeeld dat hij, bij het vaststellen van de moord, zijn beroepsgeheim naast zich moest neerleggen. In andere dossiers werden misschien ooit feiten verzwegen.

Valerie Van Peel (N-VA): Mevrouw de minister, het is vooral het tweede deel wat mij interesseert. U zegt dat een en ander niet de taak van de Orde der Geneesheren is. Ik begrijp wat u zegt, zeker als het over het strafrechtelijke gaat, maar dat gaat over het doorbreken van het beroepsgeheim. Ik maak mij echter meer zorgen over het niet doorbreken van het beroepsgeheim, wat vandaag door een psychiater wordt verdedigd. In de sector van zowel de gezondheidszorg als van het maatschappelijk werk delen velen het standpunt dat er geen enkele reden kan zijn om het beroepsgeheim te doorbreken.

Ik maak mij daarover zorgen, want ik vind dat het maatschappelijk belang bij maatschappelijk werkers en zorgverleners moet doorwegen en dat een en ander nu niet genoeg is uitgebalanceerd.

Ik vraag mij af of de beroepsgroepen of de Orde der Geneesheren hierin geen rol kunnen spelen en het debat kunnen uitkristalliseren bij de beroepsgroepen. Nu zijn er immers twee kampen. Er is het kamp dat de mogelijkheden in de wet gebruikt om in bepaalde situaties toch het beroepsgeheim te doorbreken, ook al is dat geen gemakkelijke zaak. Het andere kamp zal, aangezien er geen verplichting bestaat – hoewel dat juridisch voor interpretatie vatbaar is, want de uitspraken ter zake zijn niet eenzijdig – zelfs niet overwegen om met zaken naar buiten te komen.

Daar zit een enorm spanningsveld. Ik vind het jammer dat een en ander niet meer wordt uitgekristalliseerd en dat er ter zake niet meer krijtlijnen worden getrokken. Het beroepsgeheim is inderdaad nodig voor een goede relatie met de patiënt en hem of haar de beste zorg te geven. Maar als men het beroepsgeheim nooit verbreekt, kan men toch ook een en ander op zijn kerfstok hebben, omdat men zaken had kunnen vermijden met andere slachtoffers. Ik blijf de kwestie moeilijk vinden.

Het incident is gesloten.